

társadalmat. Jogokat és biztonságot ki-
sebségben élő magyarjainknak stb.
Még zászlókra is tűzzük az erkölcsi me-
gújulás igényeit és így rajzoljuk meg
egy új világ képét. De mindezt sokan
elképzelhetőnek tartják "új teremtések"
nélkül, nem a Krisztusi kegyelem által
újjászületett, hanem csak manipulált e-
gyénekekkel és tömegekkel, erővel és ha-
talommal.

Így nem fog menni, kudarcra van í-
téltve minden, még a legnemesebb igye-
kezet is.

Csak "Krisztusban" van jövendőnk.
A feltámadott, az élő Krisztusban, aki-
ben először is mi magunk lehetünk újjá.
Mert a történelmet csak újjászületett
emberek vihetik előre. S minél több
ilyen van egy-egy nemzetben különö-
sen a társadalom vezető posztjain, an-
nál biztosabb és reményteljesebb lehet
a jövendő is. Hiszen a világ kimondha-
tatlannal is azokra vár, akiket Istennek
Lelke vezérel, mert ők az elfogadott ke-
gyelem által Istennek gyermekei.

Kovács Attila
református lelkész

HUMOR

A retesz

A bányász tudja, hogy a front-
fejtésben milyen fontos szerepe
van ennek a kis eszköznek. A
szén hosszú utat tesz meg a bá-
nyában, a termelő munkahelytől
jópár gumihevederes szállítószal-
agon utazik, mire kiér a napfény-
re. A szállítóeszközök helyi me-
gállítására szolgál a reteszelés,
ami a retesz kihúzásával történik.
Bizony sok esetben kényszerül a
bányász ezt cselekedni, s így hát-
rányt okoz a teljesítménybérben
dolgozó társainak. Egy járdi ex-
frontmester ordította így el magát
az aznapi sokadik reteszelés után:

**CSAK CSETÉNYI EMBER
MEG RETESZ NE LENNE A VI-
LÁGON!**

Az eltűnt oltárkő nyomában

Előző kiadványunkban nyomozást í-
gértünk falunk egyetlen – autóstérkép
könyvben – említett nevezetességéről
az oltárkőről. Kezembe akadt Rómer
Flórisnak a híres Bakony-kutató bencés
tudósaknak a könyve. A mű Csetény kö-
zséggel foglalkozó részében – melyet
az alábbiakban közlünk – találjuk az
első tudományos leírást az oltárkőről.
Az 1800 éves kő a paplaktól (1839) a
kastély parkjába kerül, majd 1859-ben
Rómer Flóris Győrbe viszi a bencés
gimnázium szertárába, múzeumába,
majd az egyházi iskolák államosítása
után a Xantus János Múzeumba költö-
zik át, ha még ekkor megvan, mert el-
veszésének időpontját nem ismerjük,
tehát eltűnt.

**RÓMER FLÓRIS: A BAKONY,
XVIII. fejezet, Csetény. Római
emlékek. Egy régi templom nyoma.
Bakonyi nyílás.**

*Lásd jó Barátom! mennyire tudott a
Herr Ispán pohár vize elragadni; de te-
hetek-e róla, ha azt mi annyira fáj, el nem
titkolhatom; ha azt amit mondanom kell,
csak úgy mondhatom mint érzem! De
hadd térjek át kellemesebb tárgyakra.
Hallám miszerént a hajdan e vidéken ta-
lált római kövek, melyeket mintegy húsz
év előtt a reform. paplakban lerajzoltam,
jelenleg Csetény birtokosa, Zitterbarth úr
kertjében vannak felállítva; bementem te-
hát egyenesen a szép ültetvények közé s
magam az itt nem tartózkodó birtokos úr
fiainak bemutatván a felírást újra lemá-
solám:*

I.	O.	M.
I.	VVEREC	
GI	V.	E
/MA/ XIMI		
ANUS VE		
EX. SIG		
VICTOR		
/ET/ SEVE		
RO COS		

*Ezen oltárt és egy körtvű kapuzat díszes
darabját, az igen szíves nevelő úr közben-
járása által, szerencsés voltam több igen
csinos római edénnyel múzeumunk szá-
mára megnyerni, miért is a nagylelkű a-
dakozónak legforróbb hálával tartozunk.
A régi időben itt kiásott és a tisztalak
egyik kamrájában őrzött téglák eltűntek.
Atmentem a helybeli tiszteletes úr lakásá-
ra, az itt gyakrabban talált régiségekből
bővebb tudósítást nyerendő. Első dol-
gom volt az anyakönyvbe tekinteni.*

*A régi okmányok elégtek s így az ekkle-
zsia leginkább szájhagyomány szerint vi-
szi fel a hitújításig történelmét. Fennma-
rad azonban, mi reánk nézve igen érde-
kes, a régi templom leírása, mely gömbö-
lyű karzáradékkal, fölötte keskeny – alig
arasznyi szélességű magas ablakokkal,
igen ékes karszékekkel és – mint az iromány
mondja – bujaságig cifra faragványokkal
nem más, mint kereszténységünk első ko-
rából való pompás román építmény lehe-
tett. Beszélék, miszerént itt hajdan kolos-
tor is lett légyen, de ezt még a történelmi
ítésznek kell majd bebizonyítania. A régi
egyházból csak az épület sarkain és az
oltár talapzatán látszanak faragott kövek,
a faragványok az első bálványimádás el-
leni buzgalomnak estek, művészetünkre
elég káros áldozatú. A harangok a győ-
ri Holzpock Sebestyén öntvényei és mégis
1665. évet mutatják bevésve mely évszám
alkalmasint az átöntött régi harangokra
vonatkozik.*

*Kimondottan szép ezen emelkedett he-
lyen álló toronyból a kilátás; északnyu-
gatnak oly közel, miszerént minden része-
it kivehetni, a cseszneki vár, s keletre a
kékellő távolban a csókavári romokat lát-
ni. Bakony-Sz.-Lászlótól Fehérvárig egy
agyagtalapatú széles völgy terjed, me-
lyet a nép Bakony-nyílásnak keresztelt.
Figyelmeztettek, hogy Tóth István ká-
posztás kertjében, a keleti barázdában,
egy nagyobb vederforma edény taláta-
tott, de a gazda meg akarván kísértetni
valjon vas-e, kapójával összezúzta, de
azért cserepeit összeszedtem tárunk szá-
mára. Hallottam továbbá, hogy a határ-
ban, főleg a kenderföldeken, többször fa-
ragott kövek ásatnak ki. Igen szíves és az
ügy által érdekelt Szücs István ref. lelkész
úr megígérte, miszerént gondja leend rá,
hogy jövendőre ilyen maradványok el ne
vesszenek.*

*El nem fogadhatom a szívesen ajánlott
ágyat, még estvéli szürikkületben átsiettem
Szápárra, útközben a látottakkal szünet
nélkül foglalatoskodván...*

(1860)

Az oltárkő elveszett, a szakirodalom
csak Rómer munkájából ismeri. Theodor
Mommsen a Corpus Inscription Latinari-
um III. kötetének – mely a Pannóniai fe-
liratokat tartalmazza – 4268. oldalán né-
hány javítást eszközölt a bencés tudós ol-
vasatán, amit megerősít a legfrissebb ku-
tatás teljesítménye e téren (a Die Römisch-
hen Inschriften Ungrns c. mű 3. kötet
639.). Az oltárkő rekonstruált felirata
(Mommsen szerint): IOVI OPTIMO
MAXIMO / ET IVNONI REGINAE /
CAIVS IVLIVS / MAXIMI / ANUS VE-
TERANUS / EX SIGNIFERO / VICTO-
RINO / ET SEVE / RO CONSVLIBVS

A szöveg magyar fordítását újságunk
rejtvényrovatában rejtettük el (hogy
Önök is dolgozzanak egy kicsit).